

І.М. Бобух (Інститут економіки та прогнозування
НАН України, м. Київ, Україна)

В.О. Луцков (Інститут економіки та прогнозування
НАН України, м. Київ, Україна)

ВИЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТІ КОМПОНЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА

У статті на основі авторських теоретичних засад дослідження національного багатства окреслено методичні підходи до оцінювання його складових та за його результатами виявлено шляхи визначення взаємозалежності компонентів національного багатства. Запропоновано параметри конструювання інтегрального показника взаємозалежності компонентів національного багатства, що надає можливість проаналізувати динаміку структури національного багатства за напрямками вкладення й оцінити її з точки зору відхилення фактичних результатів від максимальних, яких було досягнуто у минулих періодах.

Ключові слова: національне багатство, національний капітал, економічна оцінка складових національного багатства, взаємозалежність компонентів національного багатства.

Форм. 4. Рис. 2. Табл. 2. Літ. 27.

И.Н. Бобух (Институт экономики и прогнозирования
НАН Украины, г. Киев, Украина)

В.О. Луцков (Институт экономики и прогнозирования
НАН Украины, г. Киев, Украина)

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ВЗАИМОЗАВИСИМОСТИ КОМПОНЕНТОВ НАЦИОНАЛЬНОГО БОГАТСТВА

В статье на основе авторских теоретико-методологических подходов к исследованию национального богатства очерчены методические подходы к оценке его составляющих и по его результатам выявлены пути определения взаимозависимости компонентов национального богатства. Предложены параметры конструирования интегрального показателя взаимозависимости компонентов национального богатства, позволяющего проанализировать динамику структуры национального богатства по направлениям вложений и оценить ее с точки зрения отклонения фактических результатов от максимальных, достигнутых в предыдущих периодах.

Ключевые слова: национальное богатство, национальный капитал, экономическая оценка составляющих национального богатства, взаимозависимость компонентов национального богатства.

I.M. Bobukh (Institute of Economics and Forecasting of
National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine)

V.O. Lutskov (Institute of Economics and Forecasting of
National Academy of Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine)

DETERMINING THE INTERDEPENDENCE OF NATIONAL WEALTH COMPONENTS

The article presents the authors' theoretical and methodological approaches to studying national wealth and outlines the methodological approaches to evaluation of its components; on the basis of the evaluation results the ways to determine the interdependence of the national wealth components are identified. The parameters for constructing the integral indicator for the interdependence of national wealth components are suggested; this would enable further analysis of the

national wealth structure dynamics by the directions of investments. This would also allow estimating this dynamics in terms of deviation of the actual results from the maximal ones achieved in previous periods.

Keywords: *national wealth; national capital; economic evaluation of the national wealth components; interdependence of the national wealth components.*

Постановка проблеми. Стабільна фінансово-господарська діяльність країни залежить від ефективності управління наявними у ній ресурсами, які кумулятивно включаються до складу національного багатства. Виявлення особливостей формування і розподілу структури національного багатства є передумовою підвищення рівня обґрунтованості стратегій розвитку країн, оскільки дозволяють висвітлити сучасні економічні проблеми під принципово новим кутом зору порівняно з традиційними макроекономічними агрегатами – валовим внутрішнім продуктом, національним доходом, валовою доданою вартістю. Недостатня розвиненість методології комплексного підходу до оцінювання національного багатства та надто вузьке використання цього показника у сучасних макроекономічних оцінках і стратегіях розвитку країни визначають актуальність дослідження за визначеною тематикою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади дослідження національного багатства були предметом наукових розробок багатьох видатних учених минулого та сучасності. Підґрунтя сучасного розуміння сутності та значення категорії «національне багатство» було закладене класиками політичної економії: К. Марксом [14], У. Петті [19], Д. Рікардо [20] та А. Смітом [21], які вважали джерелом збільшення багатства працю в матеріальній сфері виробництва. Історично ж науково досліджувати національне багатство першими почали меркантилісти [22], розглядаючи його крізь призму сфери обігу в контексті формування активного торговельного балансу та протекціонізму, та фізіократи (Ф. Кене [10], А. Тюрго [25] та ін.), які вважали багатство «чистим продуктом» сільського господарства.

Питанням визначення складу і структури національного багатства присвячена низка праць зарубіжних учених, для яких характерні суттєві відмінності у підходах до конкретних методологічних і методичних питань його дослідження: у рамках відтворювальної концепції національне багатство представлено в працях Є. Бухвальда [5] та Л. Нестерова [17], питання зв'язку національного багатства та ВВП розкривалися О. Болдовим [3], В. Кириченком [11], С. Кузнецем [27], Г. Сорокіним [23], принципіві аспекти формування національного доходу висвітлені у працях Д. Львова [12], матеріальні складові національного багатства були предметом наукових пошуків В. Богачова [2], А. Вайнштейна [6], Р. Голдсмита [7], С. Струмліна [24], В. Черковця [26] та інших вчених. Серед вітчизняних учених статистико-економічний аналіз національного багатства та виробничого потенціалу СРСР у 1991 р. проводив Д. Пасхавер [18]. Водночас комплексні наукові розробки даної проблематики на теренах незалежної України поки що одиничні. Найвагоміший внесок – вчених РВПС України НАН України, які під керівництвом С. Дорогунцова [15] здійснили оцінку національного багатства України станом на 01.01.1996, та науковців Інституту економіки та прогнозування НАН України під керівництвом В. Гейця [9], які станом на 01.01.2006 у межах дослідження капіталіза-

ції економіки оцінили основний, людський, природний та фінансовий капітал і резервні активи, сума яких була представлена як національне багатство України.

Дослідженню окремих методологічних і методичних аспектів економічного оцінювання національного багатства України присвячені наукові публікації багатьох українських вчених. Зокрема, проблеми людського розвитку у контексті формування національного багатства розглядалися у таких джерелах [4; 9; 13; 15], природно-ресурсних складових – [9; 15], соціального капіталу – [15], основного капіталу – [9; 15], фінансового капіталу – [9], загальнотеоретичні питання – [8; 9], вплив розселенської структури – [15].

Існуючі наукові розробки стали цінним вкладом у розвиток сучасних наукових уявлень про склад і структуру національного багатства України, однак питання комплексного оцінювання національного багатства наразі залишаються маловивченими й потребують формування сучасних світоглядних засад дослідження. Удосконалення структури національного багатства (НБ) за компонентами повинно спрямовуватись, з одного боку, на забезпечення ефективного використання окремих його складових, з іншого, – на підвищення його потенційної здатності генерувати прибуток. Важливим питанням в управлінні національним багатством є визначення найбільш оптимальної його структури за компонентами на основі моделювання розрахунку інтегрального показника взаємозалежності компонентів національного багатства, розробка системи показників якого є **метою дослідження**.

Основні результати дослідження. Стосовно теоретико-методологічних засад дослідження національного багатства слід зазначити, що, узагальнюючи діалектику поглядів на цю досить складну економічну категорію вчених-економістів історичного минулого і сучасності та враховуючи пріоритети нової парадигми економічного розвитку, *національне багатство доцільно визначати як потенціал соціально-економічного розвитку країни, що є сукупністю наявних у державі ресурсів, на які встановлено право власності держави, юридичних і фізичних осіб – резидентів даної країни, що використовуються або можуть бути використані для забезпечення реалізації економічних інтересів фізичних та юридичних осіб з метою суспільного розвитку, за винятком непогашених зовнішніх фінансових зобов'язань*. Принциповими ознаками елементного складу національного багатства є: високий ступінь суспільно-економічної значущості, економічна вимірюваність і можливість встановлення права власності.

Класифікацію елементів національного багатства необхідно здійснювати згідно зі специфічними особливостями їх формування, розподілу та використання. Як основні повинні розглядатися чотири складові багатства (рис. 1): 1) *природно-ресурсний потенціал* (у складі якого необхідно розрізняти земельні, водні, біотичні, рекреаційні, мінерально-сировинні та паливно-енергетичні ресурси й екологічну місткість довкілля); 2) *людський потенціал*; 3) *основний капітал* (який включає основні засоби підприємств, організацій і населення, нематеріальні активи), *об'єкти незавершеного капітального будівництва та оборотні кошти в запасах товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ)*; 4) *елементи фінансового капіталу, які впливають на обсяг національного багатства* (що включають чисті іноземні активи депозитарних корпорацій (Національного

банку України та інших депозитарних корпорацій) і зовнішній борг інших секторів економіки). Досить специфічним елементом національного багатства, вагомість якого в сучасному житті суспільства постійно зростає, є *інформаційний потенціал* країни.

Рис. 1. Класифікація елементів національного багатства, авторська розробка

Це проявляється, по-перше, збільшенням частки вартості інформаційного компонента в загальному обсязі засобів виробництва і предметів споживання і, по-друге, підвищенням ролі функцій, які виконує інформація в економічній системі. Загалом інформаційний потенціал щодо елементів національного багатства може розглядатися як 1) якісний показник розвитку людини; 2) *нематеріальні активи* в складі *основного капіталу* у вигляді об'єктів правового та рекламного значення, інтелектуальної власності тощо; 3) *природний ресурс*, оскільки предмети і явища мають природну властивість випромінювати інформацію.

Значна кількість благ або цінностей функціонує у формі «квазібагатства», яким притаманна особлива роль у процесі відтворення національного багатства та часткова відповідність його критеріальним ознакам: матеріальність/нематеріальність; можливість нагромаджуватися, відновлюватися, відтворюватися, відчужуватися; довготерміновість використання; здатність стати предметом ринкового обігу, через що вони не створюють особливої форми багатства (в основному це притаманне окремим складовим соціального й екологічно-

го капіталу), яку можна кумулятивно обчислити у структурі інших складових цього багатства. Такі елементи соціального потенціалу (й у т.ч. капіталу), як довіра, норми спільної поведінки, процеси голосування, участь у референдумах, формування горизонтальних зв'язків та екологічна місткість довкілля як елемент екологічного капіталу відносяться до «квазібагатства».

На етапі формування ринкових принципів господарювання в Україні особливої актуальності набуває дослідження капіталу як частини національного багатства, потребуючи уточнення наукового обґрунтування взаємозв'язку цих категорій. Певною мірою це обумовлено швидкоплинністю процесів трансформації пріоритетів соціально-економічного розвитку держави та дефініцій і класифікаційних характеристик національного багатства та капіталу.

Досліджуючи взаємозв'язок національного багатства і капіталу та процес капіталізації необхідно зауважити, що унікальність категорії багатства полягає у можливості врахування корисного ефекту від свідомо упущеного доходу внаслідок здійснення, зокрема, природоохоронних заходів, коли незадіяні виробничі можливості трансформуються у приріст багатства не у вигляді нагромадження частини виробленого продукту, а внаслідок відмови від його виробництва. Причому цінність елементів багатства може не втрачатися (а іноді й збільшуватися) внаслідок незалучення їх у виробничий процес, оскільки національне багатство характеризує не тільки відтворювальний процес і капітал, задіяний у цьому процесі, а й незадіяні ресурси соціально-економічного розвитку країни.

За авторським *двоаспектним підходом* національне багатство розподілено на дві складові: *національний капітал* – за ознаками залученості до процесу виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг та функціями у процесі відтворення (рис. 2).

Національний капітал як частина національного багатства через механізм капіталізації створює нову вартість та дохід і функціонує відповідно до економічних законів руху і самозростання капіталу, що дозволяє ідентифікувати ресурси, які на певний момент часу залучені до створення національного продукту; *незадіяні ресурси* – некапіталізовані (на певний момент часу) ресурси, які дозволяють визначити додаткові джерела економічного зростання й основні засади економічного розвитку не лише у короткій, але й у довгостроковій перспективі.

Відповідно до даної моделі, на капітал та незадіяні (некапіталізовані) ресурси поділяються природно-ресурсний і людський потенціал; а повністю до капіталу відносяться елементи фінансового капіталу, основний капітал, оборотні кошти в запасах товарно-матеріальних цінностей та об'єкти незавершеного капітального будівництва, які є результатом виробничого процесу й самі беруть безпосередню участь у продукуванні товарів і послуг.

Саме на цих теоретико-методологічних засадах повинні базуватися дослідження структури національного багатства та визначення показників для моделювання розрахунку інтегрального показника взаємозалежності компонентів національного багатства.

Як правило, держава може обирати будь-яку цільову структуру національного багатства. Проте головною метою є вибір такої структури національного

багатства, яка за його найнижчих обсягів допомагатиме підтримувати високу його ефективність. Оптимальна структура НБ має зводити до мінімуму його фондомісткість у виробництві ВВП і водночас забезпечувати ефективний процес розвитку національної економіки та продуктивність національного багатства. Оптимізувати структуру національного багатства можна, зокрема, за рахунок збільшення людського капіталу, підвищення його ефективності й зменшення частки низьколіквідних оборотних активів – незавершеного виробництва, сировини, матеріалів тощо. Для оптимізації структури національного багатства за напрямками вкладення необхідно побудувати інтегральний показник ефективності функціонування його елементів за допомогою методів економіко-математичного моделювання.

Рис. 2. **Национальний капітал і незадіяні (некапіталізовані) ресурси на основі двоаспектного підходу до дослідження національного багатства, авторська розробка**

Модель, що будується з метою виявлення напрямів вирішення зазначених вище завдань, повинна включати показники мінімізації затрат і максимізації результатів одночасно. Максимальним значенням, які характеризуватимуть ефективність і продуктивність національного багатства, відповідатимуть більші коефіцієнти, а для відображення мінімальних затрат використовуватимуться обернені значення їхніх коефіцієнтів. У такому випадку за менших затрат коефіцієнт буде більшим. Далі коефіцієнти додаються і розраховується позиційний коефіцієнт, який буде визначати найбільш оптимальну структуру національного багатства з досліджуваного періоду. Для зручності аналізу ре-

зультатів інтегрального показника буде введено однозначне перетворення для відображення його значень у діапазоні від 0 до 1.

Найважливішими характеристиками ефективного функціонування національного багатства, відповідно до авторської моделі, є показники структури національного капіталу, фактичні значення яких найбільш чітко відображають базові характеристики елементів національного багатства. До них відносяться показники:

- фондомісткості виробництва ВВП (відношення валового внутрішнього продукту до основного капіталу, оборотних коштів у запасах ТМЦ та об'єктів незавершеного капітального будівництва);

- темпів зміни обсягу елементів фінансового капіталу, що впливають на величину НБ (відношення величини зміни обсягу елементів фінансового капіталу за поточний період до величини їх обсягу станом на початок періоду відповідно);

- ефективності використання людського капіталу (відношення обсягу людського капіталу до внутрішньої доданої вартості (ВДВ));

- продуктивності національного багатства (відношення внутрішнього національного доходу (ВНД) до обсягу національного багатства).

Для конструювання інтегрального показника використовується порівняння кожного з перерахованих параметрів за достатньо тривалий період із найвищими досягненнями за цими параметрами протягом досліджуваного періоду. Такий підхід надає можливість проаналізувати динаміку структури національного багатства за напрямками вкладення й оцінити її з точки зору відхилення фактичних результатів від максимальних, які були досягнуті у минулих періодах.

Таблиця вхідних даних для розрахунків включає:

- валовий внутрішній продукт, валовий національний дохід, валову додану вартість, національне багатство станом на 01.01.2008;

- основний капітал, оборотні кошти в запасах ТМЦ й об'єкти незавершеного капітального будівництва, людський капітал (станом на 1 січня відповідного року);

- елементи фінансового капіталу, які впливають на обсяг НБ станом на 01.01 відповідного року та обсяги їх щорічних змін (табл. 1).

Оптимізувати структуру національного капіталу за таким підходом слід на основі даних про національний капітал, що включає, як було зазначено вище, основний капітал, оборотні кошти в запасах ТМЦ й об'єкти незавершеного капітального будівництва; елементи фінансового капіталу, які впливають на величину НБ (чисті іноземні активи НБУ, чисті іноземні активи інших депозитних корпорацій, зовнішній борг сектору державного управління, зовнішній борг інших секторів, заборгованість прямим інвесторам: міжфірмовий борг) та зміну їхніх обсягів; людський капітал.

На наступному етапі обраховується фондомісткість виробництва ВВП, темпи зміни обсягу елементів фінансового капіталу, що впливають на величину НБ, ефективність використання людського капіталу та продуктивність національного багатства і виявляються їхні максимальні значення, які порівнюються з іншими даними ряду.

Таблиця 1. Показники елементів структури національного капіталу України, млрд. грн.*

Ріки	ВВП у фактичних цінах	ВНД у фактичних цінах	ВДВ у фактичних цінах	Національне багатство у фактичних цінах станом на 01.01.2008	Основний капітал у фактичних цінах	Людський капітал станом на 01.01.2008	Елементи фінансового капіталу, які впливають на обсяг НБ (станом на 01.01. поточного року)	Зміна обсягу елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ
2006	544,153	535,459	474,123	100116,7	1276,2	62418,0	-82,01	-50,95
2007	720,731	717,406	634,794	100116,7	1568,9	62418,0	-132,97	-61,21
2008	948,056	941,164	824,176	100116,7	2900,5**	62418,0	-194,17	-280,61
2009	913,345	894,306	796,481	100116,7	3624,3**	62418,0	-474,78	-96,62
2010	1094,607	1078,677	966,504	100116,7	3781,6**	62418,0	-571,41	-101,28

* складено на основі даних [1; 16].

** з урахуванням індексації та перецінки.

На останньому етапі визначається позиційний коефіцієнт за кожний період за формулою:

$$P_j = 1 - \frac{1}{\sqrt{n}} \sqrt{\sum_{i=1}^n (1 - X_j)^2}, \quad (1)$$

де P_j – позиційний коефіцієнти j -того періоду, року; X_j – відношення i -го показника функціонування НБ до його оптимального рівня; n – кількість показників. Він визначаються за формулою:

$$X_{ij} = \frac{F_{ij}}{O_i}, \quad (2)$$

де F_{ij} – фактичний рівень i -го показника за період j ; O_i – оптимальний рівень i -го показника за досліджувані періоди.

У нашому випадку формула (1) буде мати вигляд:

$$P_j = 1 - \frac{1}{\sqrt{n}} \sqrt{\left(1 - \frac{F_{FVj}}{M_{FV}}\right)^2 + \left(1 - \frac{F_{ZKj}}{M_{ZK}}\right)^2 + \left(1 - \frac{F_{LKj}}{M_{LK}}\right)^2 + \left(1 - \frac{F_{PNBj}}{M_{PNB}}\right)^2}, \quad (3)$$

де F_{FVj} , F_{ZKj} , F_{LKj} , F_{PNBj} – фактичний рівень фондомісткості виробництва ВВП, коефіцієнта темпів змін обсягів елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ, коефіцієнта ефективності використання людського капіталу, коефіцієнта продуктивності НБ відповідно; M_{FV} , M_{ZK} , M_{LK} , M_{PNB} – максимальне значення фондомісткості виробництва ВВП, темпів змін обсягів елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ, ефективності використання людського капіталу, продуктивності НБ серед даних за різні періоди.

Залежно від мети дослідження використовуються параметри визначення позиційного коефіцієнта, але при цьому потрібно чітко визначити, яким буде оптимальне значення даного параметра (мінімальним чи максималь-

ним). Так, оптимальним значенням коефіцієнта темпів змін обсягів елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ, буде його мінімальна величина, тому для визначення даного параметра вводиться показник $G = 1$, за допомогою якого у загальній моделі дані про темпи змін будуть відображатися обернено до фактичних. У нашому випадку:

$$F_{ZKj} = G - E_{ZKj} / E_{FKj}, G = 1, \quad (4)$$

де E_{ZKj} – зіна обсягу елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ; E_{FKj} – елементи фінансового капіталу, які впливають на обсяг НБ.

Найбільш оптимальною структурою національного капіталу за напрямками вкладення буде структура, якій відповідає максимальне значення позиційного коефіцієнта. У нашому випадку, це структура національного капіталу в 2007 р. зі значенням позиційного коефіцієнта 0,73 (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка позиційного коефіцієнта структури національного капіталу України у 2006–2010 рр. *

Роки	Коефіцієнт фондомісткості виробництва ВВП	Коефіцієнт темпів змін обсягів елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ	Коефіцієнт ефективності використання людського капіталу	Коефіцієнт продуктивності НБ	Максимальний коефіцієнт фондомісткості виробництва ВВП	Максимальний коефіцієнт темпів змін обсягів елементів фінансового капіталу, які впливають на величину НБ	Максимальний коефіцієнт ефективності використання людського капіталу	Максимальний коефіцієнт продуктивності НБ	Позиційний коефіцієнт
2006	0,43	0,38	131,65	0,00535	0,46	0,82	131,649	0,011	0,63
2007	0,46	0,34	98,33	0,00717					0,73
2008	0,33	-0,45	75,73	0,00940					0,19
2009	0,25	0,80	78,37	0,00893					0,68
2010	0,29	0,82	64,58	0,01077					0,69

* розраховано на основі даних табл. 1.

За результатами проведених розрахунків, коефіцієнт фондомісткості виробництва ВВП (що відображає відносний результат використання обсягів оборотних коштів у запасах ТМЦ та об'єктів незавершеного капітального будівництва для виробництва ВВП за відповідний рік) зростав унаслідок зменшення фондомісткості ВВП. Протягом досліджуваного періоду максимальне значення даного коефіцієнта спостерігалось у 2007 р. (0,46). А максимальне значення коефіцієнта ефективності використання людського капіталу, що показує відносний обсяг виробництва валової доданої вартості при певних затратах людського капіталу, було у 2006 р. (131,65). У свою чергу, коефіцієнт продуктивності національного багатства, що дає змогу побачити відносний результат використання національного багатства для утворення валового національного доходу, максимального значення сягнув у 2010 р. (0,011).

Висновки і перспективні напрями подальших досліджень. Динамічні зміни загального (позиційного) коефіцієнта (модель якого сконструйована таким чином, що кожен із коефіцієнтів-параметрів доповнює його частково, а його мінімальні та максимальні значення коливаються в межах від 0 до 1), дають

змогу завчасно запобігати виникненню ситуацій, які можуть спричинити погіршення структури національного капіталу. Небезпечним може бути постійне зменшення позиційного коефіцієнта за рахунок скорочення величини його складових (фондомісткості, продуктивності, ефективності використання чи темпів змін елементів фінансового капіталу) нижче допустимого рівня, внаслідок чого економіка держави може опинитися на межі збитковості.

Такі розрахунки у перспективі дозволять виявляти динаміку структури національного капіталу України шляхом побудови лінійних рівнянь парної регресії за даними табл. 1, які необхідно буде максимізувати для визначення такої структури національного капіталу, за якої показники фондомісткості, продуктивності й ефективності використання будуть максимальними. Також вони уможливають побудову парних регресій для відображення залежності як між елементами національного капіталу, так і між окремими їх величинами в сукупності з позиційним коефіцієнтом, що дозволить визначати домінуючі складові національного багатства країни.

1. *Бобух І.М.* Пропорції та перспективи формування національного багатства України: Монографія. – К.: ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2010. – 372 с.
2. *Богачев В.Н.* Тенденции структуры общественного богатства СССР и пропорции воспроизводства // Вопросы интенсификации и сбалансированности расширенного воспроизводства / Под ред. А.И. Ноткина. – М.: Наука, 1981. – С. 203–223.
3. *Болдов О.Н.* Взаимосвязь экономического роста и динамики национального богатства с учетом невещественного капитала // Проблемы прогнозирования. – 2010. – №2. – С. 21–32.
4. *Бородіна О.М.* Людський капітал на селі: наукові основи, стан, проблеми розвитку. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 274 с.
5. *Бухвальд Е.М., Нестеров Л.И.* Критика современной буржуазной статистики социальной структуры общественного богатства // Вестник статистики. – 1982. – №3. – С. 27–36.
6. *Вайнштейн А.Л.* Народное богатство и народнохозяйственное накопление предреволюционной России. – М.: Госстатиздат, 1960. – 483 с.
7. *Голдсмит Р.У.* Национальное богатство США в послевоенный период / Пер. с англ. И.М. Осадчей, Р.М. Энтова. – М.: Статистика, 1968. – 430 с.
8. *Щенко П.С.* Bubbleeconomics як економіка фінансових спекуляцій і відтворення ірраціонального виробництва // Теоретичні та прикладні питання економіки. – Вип. 21. – К., 2010. – С. 9–23.
9. Капіталізація економіки України: Наук. доповідь / За ред. В.М. Гейця, А.А. Гриценка. – К.: Інститут економіки та прогнозування, 2007. – 218 с.
10. *Кенз Ф.* Избранные экономические произведения / Пер. с фр. А.В. Горбунова, Ф.Р. Каплан, Л.А. Фейгиной. – М.: Соцэкгиз, 1960. – 551 с.
11. *Кириченко В.Н.* Национальное богатство СССР. – М.: Экономика, 1964. – 215 с.
12. *Львов Д.С.* Проблемы долгосрочного социально-экономического развития России: Научный доклад на Президиуме РАН (24 декабря 2002 г.). – Волгоград: Волгоградский государственный университет, 2003. – 124 с.
13. *Макарова О.В., Позняк О.В.* Методика вартісної оцінки демоекономічного потенціалу // Зайнятість та ринок праці: Міжвід. наук. зб. / Ред. В.В. Онікієнко. – Вип. 6. – К.: РВПС України НАН України, 1998. – С. 160–167.
14. *Маркс К., Энгельс Ф.* Сочинения: В 50 т. – 2-е изд. – М.: Госполитиздат, 1962. – Т. 25: В 2-х ч. – Ч. 2: Маркс К. Капитал: В 3-х т. (Т. 3). – 558 с.
15. Національне багатство України / За ред. С.І. Дорогунцова. – К.: РВПС України НАН України, 2005. – 224 с.
16. Національні рахунки України за 2009 рік: Стат. збірник / Держкомстат України. – К., 2011. – 172 с.
17. *Нестеров Л., Аширова Г.* Национальное богатство и человеческий капитал // Вопросы экономики. – 2003. – №2. – С. 103–110.

18. *Пасхавер Д.Б.* Статистико-экономический анализ национального богатства и производственного потенциала СССР: Автореф. дис... канд. экон. наук: спец. 08.00.11. – К., 1991. – 20 с.
19. *Петти В.* Экономические и статистические работы / Пер. с англ. под ред. М. Смит. – М.: Соцэкгиз, 1940. – 324 с.
20. *Рикардо Д.* Начала политической экономии и налогового обложения / Пер. с англ. – М.: Госполитиздат, 1955. – 360 с.
21. *Смит А.* Исследование о природе и причинах богатства народов / Пер. с англ. – М.: Соцэкгиз, 1962. – 672 с.
22. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. – 3-е изд. – М.: Сов. энциклопедия, 1984. – 1207 с.
23. *Сорокин А.В.* Теория общественного богатства. Основания микро- и макроэкономики. – М.: Экономика, 2009. – 587 с.
24. *Струмилин С.Г.* Статистика и экономика. – М.: Наука, 1979. – 489 с.
25. *Тюрго А.Р.Ж.* Избранные экономические произведения / Пер. с франц.; Ред.-сост., авт. вступ. статьи И.С. Бак. – М.: Соцэкгиз, 1961. – 198 с.
26. *Черковец В.* Национальное богатство и национальный продукт с позиций общей экономической теории: ретроспектива и настоящее (материалы к лекциям семинарам) // Российский экономический журнал. – 2011. – №2. – С. 69–94.
27. *Kuznets, S.* (1966). Modern Economic Growth: Rate, Structure and Spread. New Haven and London: Yale University Press. 529 p.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2012.

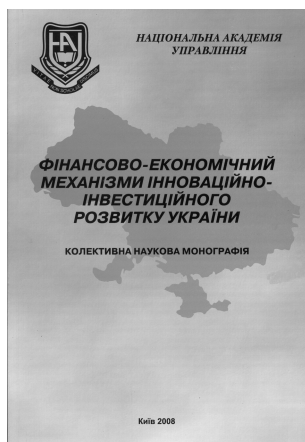
КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Фінансово-економічні механізми інноваційно-інвестиційного розвитку України: Колективна наукова монографія / Кириченко О.А., Єрохін С.А. та ін.; За наук. ред. д.е.н., проф. О.А. Кириченко. – К.: Національна академія управління, 2008. – 252 с. Ціна без доставки – 25 грн.

Монографія присвячена актуальній проблемі світової та вітчизняної економічної науки, викладені теоретико-методологічні питання формування стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку національної економіки та формування її фінансово-економічного механізму. В основу викладу матеріалу монографії покладені багаторічні дослідження науковців в галузі економічної теорії, фінансів та банківської справи, які були апробовані на сторінках авторитетного журналу "Актуальні проблеми економіки" в 2004–2007 роках. В монографії обґрунтовано шляхи переходу економічної системи України від підприємства до рівня держави на більш високий цивілізаційний рівень за рахунок створення ефективного фінансово-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку.